

Otázka: Helénismus

Předmět: Společenské vědy

Přidal(a): Anita Poláchová

Helénismus = období, které je spojeno s **expanzí** řecké kultury

- přelomem 338 př.n.l. bitva u Chaironeie, kde zvítězil Alexandr Makedonský a jeho otec
- očátek změny myšlení řeckých filozofů

Hlavní rysy:

- Skončil koncept polis jako samostatného městského státu, spousta filozofů se přestávala o politiku zajímat → vzniká nový státní útvar - říše (říše Alexandra Makedonského)
- Skončilo dělení lidí na Řeky a barbary, vznikla obecná představa lidství → představuje chování v souladu s dobrými mravy
- Stále fungují 2 školy - Akademia a Lykeion
- Vzniká nové centrum kultury kromě Athén: Alexandrie v Egyptě - nové centrum vzdělanosti, zřízena knihovna (700 tis. svazků)
- Dochází k rozvoji exaktních věd (matematika, fyzika) např. Archimedes - vana + zákon, Eukleides - matematik, trojúhelník - věty
- Ve 3. stol. př. n. l. byl přeložen základ „Starého zákona“ (=Tanach) - 5 knih Mojžíšových (Tóra) - z hebrejštiny a aramejštiny (dnešní sýrština) do řečtiny → přispělo to k prolínání židovské a řecké kultury
- v tomto období hlavní otázka zní: Jak žít, aby byl člověk šťastný a dobrý v těchto nových podmínkách / novém světě?
- prosazují etiku, gnozeologie a metafyzika jdou v této fázi do ústraní
- existují 4 způsoby odpovědi: stoicismus, epikureismus, skepticismus, eklekticismus

STOICISMUS

- filozofie je jednotou logiky, fyziky a etiky
- **3 období**
 - Stará Stoa – představitel Zenon z Kítia
 - Střední Stoa – Polybios
 - Mladší / Římská Stoa – Lucius Seneca, Cicero, Markus Aurelius
- myšlenky: ideálem je stoický mudrc, který je šťastný a chytrý
- hlavním cílem je dosažení **klidu**
- heslo: žij ve shodě s přírodním řádem → žít cnostně, podle předem stanovených pravidel (osudu).
- neuznávají tzv. determinovanost / předurčenost → zajišťuje ji světový rozum (logos)
- člověk moudrý se spojí s tímto světovým rozumem a pozná, jaké je jeho místo ve světě
- člověk podle toho jedná → je šťastný → může dosáhnout klidu
- člověk který uhne osudu – nepozná své místo nebo schválně nerespektuje světový řád, je blázen → stoikové tuto situaci doporučují řešit sebevraždou
- „Člověk je osudem buď veden nebo vláčen.“ – Seneca
- známý je i stoický obraz Káry života

EPIKUREISMUS

- představitel: Epikuros ze Sámu (341-270 př.n.l.) – vytvořil filozofický spolek Zahrada Epikurova (ještě menší než polis)
- filozofii chápali jako jednotu logiky, etiky a fyziky
- fyzika rozvíjí atomismus → atomy mají možnost se svobodně odchýlit z drah a to je základ svobody člověka, která souvisí s tím, že každý je zodpovědný za svůj život
- etika je založena na dosažení **slasti** (ti, co říkají, že cílem života je slast – hedonisté) = neexistence bolesti, strasti jak duševní, tak tělesné
- jednou ze strastí je strach ze smrti → podle epikureistů je bát se smrti nesmysl, protože smrt se nás netýká (když žijeme, smrt je mimo, po smrti s tím už nic neuděláme)
- strach z bohů – taky nesmysl, žijí totiž mimo náš svět
- filozof usiluje o ideál trvalé slasti jako úplného klidu

SKEPTICISMUS

- představitel: Pyrrhon z Elidy
- reaguje na spory mezi stoicismem a epikureismem
- cíl: filozof má usilovat o štěstí, ne o pravdu
- štěstí lze dosáhnout zodpovězením 3 otázek:
 - 1) Jaké jsou věci? - Nevíme a ani nemůžeme vědět.
 - 2) Jaký postoj k nim máme zaujímat? - Zdržovat se úsudku, nic o nich netvrdit. → epoché = zdrženlivost, nezúčastňování
 - 3) Co tím získáme? - Klid. → ataraxia
- v učení sledujeme tzv. agnostickou skepsi → v poznávání se nelze dobrat pravdy, jen názoru
- neuznávali smyslové poznání - smysly nás klamou

EKLEKTICISMUS

- „filozofie vybírání“
- cíl: snaha spojit filozofii s orientálními vlivy a židovstvím
- z různých filozofických směrů si vybírají, co jim vyhovuje - něco berou od Platóna, Aristotela, stoicismu
- představitel: Filón Alexandrijský